

Ispitni katalog za državnu maturu
u školskoj godini 2010./2011.

SOCIOLOGIJA

Stručna radna skupina za izradbu ispitnih materijala iz Sociologije:

Zdravko Križić, Gimnazija A. G. Matoša, Đakovo

Dušanka Vergić, Gimnazija Dr. Ivana Kranjčeva, Đurđevac

Benjamin Čulig, Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet

Irena Ihas Jurić, II. gimnazija, Zagreb.

Sadržaj

Uvod	5
1. Područja ispitivanja	5
2. Obrazovni ishodi	6
2.1. Sociologija kao znanstveni pogled na društvo	6
2.2. Kultura i društvo	7
2.3. Socijalizacija, socijalna interakcija, socijalna kontrola i devijantnost	8
2.4. Socijalna stratifikacija i pokretljivost (mobilnost), obitelj, brak i srodstvo, obrazovanje	9
2.5. Političke i ekonomske institucije, populacija, urbanizacija i ekologija	10
2.6. Religija i ideologija	11
3. Struktura ispita	11
4. Tehnički opis ispita	12
4.1. Trajanje ispita	12
4.2. Izgled testa i način rješavanja	12
4.3. Pribor	12
5. Opis bodovanja	13
6. Primjeri zadataka s detaljnim pojašnjenjem	14
6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora	14
6.2. Primjer zadatka višestrukih kombinacija	14
6.3. Primjer zadatka povezivanja i sređivanja	15
6.4. Primjer zadatka dopunjavanja	15
6.5. Primjer zadatka kratkoga odgovora	16
6.6. Primjer zadatka produženoga odgovora	16
7. Priprema za ispit	17

Uvod

Sociologija je na državnoj maturi izborni predmet.

Ispitni katalog za državnu maturu iz Sociologije temeljni je dokument ispita kojim se jasno opisuje što će se i kako ispitivati na državnoj maturi iz ovoga predmeta u školskoj godini 2010./2011.

Ispitni katalog sadrži sve potrebne informacije i detaljna pojašnjenja o obliku i sadržaju ispita. Njime se jasno određuje što se od pristupnika očekuje na ispitu.

Ispitni katalog usklađen je s odobrenim Nastavnim planom i programom¹ za Sociologiju u gimnazijama.

Ispitni katalog sadrži ova poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka s detaljnim pojašnjenjem
7. Priprema za ispit.

U prvome i drugome poglavlju čitatelj može naći odgovor na pitanje *što se ispituje*.

U prvome su poglavlju navedena područja ispitivanja, odnosno ključna znanja i vještine iz ovoga predmeta koje se ispituju ovim ispitom.

U drugome je poglavlju, kroz konkretne opise onoga što pristupnik treba znati, razumjeti i moći učiniti, pojašnjen način na koji će se navedena znanja i vještine provjeravati.

¹ Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete, broj 1, Školske novine, Zagreb, 1994.

Treće, četvrto i peto poglavlje odgovaraju na pitanje *kako se ispituje*, a u njima je pojašnjena struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način provedbe i vrjednovanja pojedinih zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome su poglavlju primjeri zadataka s detaljnim pojašnjenjem.

Sedmo poglavlje odgovara na pitanje *kako se pripremiti za ispit*.

1. Područja ispitivanja

Ispitom iz Sociologije provjerava se:

- dostignuta razina znanja te kompetencija pristupnika u ovim područjima:
 1. Sociologija kao znanstveni pogled na društvo
 2. Kultura i društvo (uključujući kolektivno ponašanje)
 3. Socijalizacija, socijalna interakcija, socijalna kontrola i devijantnost
 4. Socijalna stratifikacija i pokretljivost (mobilnost), obitelj i obrazovanje
 5. Političke i ekonomske institucije, populacija, urbanizacija i ekologija
 6. Religija i ideologija
 - sposobnost analize teksta sociološke problematike.
- Sukladno tomu, ispit iz Sociologije sastoji se od dviju ispitnih cjelina.
- Prvom se cjelinom ispituje **poznavanje terminologije i socioloških teorija**, a drugom cjelinom **analiza teksta**.

2. Obrazovni ishodi

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja određeni obrazovni ishodi, odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik mora znati, razumjeti i moći učiniti kako bi postigao uspjeh na ispitu.

Radi bolje preglednosti prikazani su u tablicama te je jasno naznačeno u kojoj će se ispitnoj cjelini pojedini ishodi provjeravati.

2.1. Sociologija kao znanstveni pogled na društvo

POZNAVANJE TERMINOLOGIJE I SOCIOLOŠKIH TEORIJA	ANALIZA TEKSTA
Predmet sociologije	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti područje i predmet socioloških interesa • usporediti sociologiju s drugim društvenim znanostima • razlikovati manifestne i latentne posljedice djelovanja • prepoznati odnose u društvu na pojedinačnoj i kolektivnoj razini (mikrosociologija i makrosociologija) 	<ul style="list-style-type: none"> • analizirati razlike između znanstvenoga i zdravorazumskoga pristupa društvenim pojavama • opisati i objasniti predmet sociologije • ocijeniti i tumačiti razliku, ali i povezanost akcijskoga i strukturalnoga pritiska • protumačiti posebnost sociološke perspektive
Metode sociologije	
<ul style="list-style-type: none"> • opisati i objasniti osnovne pojmove, metode i tehnike socioloških istraživanja • opisati i objasniti pretpostavke i probleme znanstvenoga istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> • opisati i protumačiti najznačajnije metode socioloških istraživanja • objasniti raznolikost mogućnosti primjene socioloških metoda
Nastanak i razvitak sociologije	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti povijesni razvoj i ulogu osnivača sociologije (A. Comte, H. Spencer, E. Durkheim, M. Weber, K. Marx) • objasniti klasične (funkcionalizam, konfliktna teorija...) i suvremene teorijske perspektive (A. Giddens, M. Castells i dr.) 	<ul style="list-style-type: none"> • primijeniti neku klasičnu ili suvremenu sociološku teoriju na aktualne društvene pojave

2.2. Kultura i društvo

POZNAVANJE TERMINOLOGIJE I SOCIOLOŠKIH TEORIJA	ANALIZA TEKSTA
Kultura	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti sociološku definiciju kulture • objasniti pojam kulture u cjelini i pojedine dimenzije kulture (simboli, jezik, norme, vrijednosti, rituali) • objasniti elemente određivanja pojma kulture: jedinstvo i različitost kulture, kulturne univerzalije, etnocentrizam, kulturni relativizam, supkulturu i kontrakulturu, manjine, etničke skupine i nacije • opisati mehanizme mijene kulture te razlikovanje tradicionalne i moderne kulture 	<ul style="list-style-type: none"> • analizirati sastavnice kulture • analizirati razlike među kulturama i unutar kultura • tumačiti svijet kao „globalno selo“ i pojavnost multikulturalizma • objasniti kulturne promjene u hrvatskome i ostalim suvremenim društvima • opisati i objasniti etničke skupine i nacije • opisati manjine i objasniti njihov položaj u Hrvatskoj
Društvo	
<ul style="list-style-type: none"> • definirati društvenu strukturu • objasniti pojam društvene uloge i društvenoga položaja • opisati i objasniti pojam društvene grupe i organizacije • opisati i razlikovati vrste društvenih grupa • razlikovati tipove formalnih organizacija • navesti obilježja birokracije • objasniti pojam, vrste i ulogu društvenih institucija • navesti i opisati tipove društava • objasniti uzroke društvenih promjena • razlikovati teorije nastanka društvenih pokreta • opisati i protumačiti pojam i tipove društvenih pokreta • objasniti pojam i oblike kolektivnoga ponašanja • opisati vrste i značajke gomila • objasniti pojam javnoga mnijenja 	<ul style="list-style-type: none"> • analizirati povezanost društvene strukture i individualnoga djelovanja • opisati sastavnice društvene strukture suvremenih društava i hrvatskoga društva • objasniti načine ostvarivanja društvenoga statusa u suvremenome društvu • analizirati društvene položaje i uloge te hipotetski zamisliti i opisati nečiju tuđu ulogu • analizirati i opisati neku društvenu grupu, usporediti načine odlučivanja u grupi te objasniti grupnu dinamiku • analizirati ulogu organizacija u današnjem društvu te procijeniti dobre i loše strane birokratiziranosti suvremenoga društva • objasniti ulogu društvenih institucija u suvremenim društvima i u hrvatskome društvu • objasniti osnovne razlike između industrijskih i postindustrijskih (modernih) društava • navesti osnovne društvene promjene u suvremenim društvima i u hrvatskome društvu • analizirati društvene pokrete u suvremenome svijetu • opisati neki konkretni oblik kolektivnoga ponašanja

2.3. Socijalizacija, socijalna interakcija, socijalna kontrola i devijantnost

POZNAVANJE TERMINOLOGIJE I SOCIOLOŠKIH TEORIJA	ANALIZA TEKSTA
Socijalizacija	
<ul style="list-style-type: none"> • definirati pojam socijalizacije • objasniti tipove i čimbenike socijalizacije • protumačiti povezanost društva i identiteta pojedinca • navesti vrste identiteta • razlikovati spol i rod • objasniti faze u procesima socijalizacije 	<ul style="list-style-type: none"> • navesti i kratko objasniti tipove socijalizacije • procijeniti i usporediti utjecaj različitih čimbenika socijalizacije u oblikovanju ličnosti na nekome primjeru • protumačiti nastanak ideje o „Ja” i „Mene” u djelu G. H. Meada • usporediti i pojasniti faze u procesima socijalizacije • analizirati utjecaj socijalizacije na stil života u suvremenim društvima
Socijalna interakcija	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti pojam socijalne interakcije • objasniti pojam međuljudske komunikacije • navesti i opisati teorije interakcije 	<ul style="list-style-type: none"> • usporediti teorije socijalne interakcije s naglaskom na simboličkome interakcionizmu • opisati i usporediti verbalnu i neverbalnu komunikaciju • protumačiti socijalnu konstrukciju zbilje • objasniti važnost sociološkoga tumačenja svakodnevnoga života
Socijalna kontrola i devijantnost	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti pojam i mehanizme socijalne kontrole • opisati osnovanost i društveni kontekst devijantnoga ponašanja • nabrojiti i opisati sociološke teorije devijantnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • protumačiti razlike među sociološkim teorijama devijantnosti i primijeniti na tumačenje konkretnoga primjera • objasniti društvenu uvjetovanost devijantnosti • objasniti pojam društvene stigme

2.4. Socijalna stratifikacija i pokretljivost (mobilnost), obitelj, brak i srodstvo, obrazovanje

POZNAVANJE TERMINOLOGIJE I SOCIOLOŠKIH TEORIJA	ANALIZA TEKSTA
Socijalna stratifikacija	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti pojave društvenih nejednakosti i društvene diferencijacije • opisati, objasniti i protumačiti pojam i oblike socijalne stratifikacije i pokretljivosti (mobilnosti) • objasniti dimenzije socijalne stratifikacije prema Weberu • opisati najznačajnija teorijska objašnjenja nejednakosti: Marx, Weber, funkcionalisti, suvremene teorije stratifikacije • objasniti osnovne pojmove vezane uz socijalnu pokretljivost 	<ul style="list-style-type: none"> • opisati i objasniti socijalnu stratifikaciju suvremenih društava, a napose hrvatskoga društva • opisati socijalnu pokretljivost u hrvatskome društvu i drugim suvremenim društvima • usporediti razlike u teorijskim objašnjenjima nejednakosti: Marx, Weber, funkcionalisti, suvremene teorije stratifikacije • protumačiti pojave siromaštva i socijalne isključenosti kao oblike nejednakosti u društvu
Obitelj, brak i srodstvo	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti pojmove: obitelj, brak i srodstvo • navesti osnovne društvene funkcije obitelji • opisati različite poglede na obitelj (funkcionalizam, konfliktne teorije...) • objasniti ulogu obitelji u razvoju pojedinca • objasniti razvoj moderne obitelji na Zapadu te alternativne životne stilove 	<ul style="list-style-type: none"> • opisati i analizirati promjene u suvremenoj obitelji i utjecaj promjena na hrvatsku obitelj
Obrazovanje	
<ul style="list-style-type: none"> • protumačiti društvenu ulogu obrazovanja • razlikovati teorije o obrazovanju i društvenim nejednakostima 	<ul style="list-style-type: none"> • protumačiti i analizirati odnos obrazovanja i društvenih nejednakosti • tumačiti i analizirati znanje i znanost kao društvene institucije

2.5. Političke i ekonomske institucije, populacija, urbanizacija i ekologija

POZNAVANJE TERMINOLOGIJE I SOCIOLOŠKIH TEORIJA	ANALIZA TEKSTA
Političke institucije	
<ul style="list-style-type: none"> • opisati i objasniti pojmove politike, vlasti i države • razlikovati i usporediti tri idealna tipa vlasti prema Maxu Weberu • opisati najznačajnije teorije politike • opisati i objasniti demokratske i nedemokratske političke poretke • opisati strukturu i razvoj civilnoga društva • navesti i opisati političke stranke i socijalne pokrete u suvremenome društvu 	<ul style="list-style-type: none"> • usporediti i analizirati tipove političkih poredaka • analizirati i procijeniti razvitak demokratskih institucija u svijetu i u RH • opisati i analizirati funkcioniranje institucija civilnoga društva u Hrvatskoj • analizirati političke stranke i socijalne pokrete u suvremenome društvu i u Hrvatskoj
Ekonomske institucije	
<ul style="list-style-type: none"> • prepoznati i navesti suvremena ekonomska kretanja • razlikovati i navesti karakteristike ekonomskih procesa: proizvodnju, razmjenu, raspodjelu i potrošnju • navesti karakteristike tržišnoga gospodarstva i njegov utjecaj na tržište radne snage • razlikovati društvenu i tehničku podjelu rada • zaključiti o društvenim posljedicama razvoja tehnologije • prepoznati pojam i navesti vrste profesija 	<ul style="list-style-type: none"> • opisati, tumačiti i analizirati suvremeno društvo i pripadajuće ekonomske institucije • objasniti pojam informacijskoga društva • analizirati i pojasniti društvene posljedice • razvitka tehnologije i tehnološkoga razvoja • objasniti odnos profesije i tržišta rada • analizirati povezanost pojma etičnosti s pojedinim profesijama (liječnici, političari i sl.)
Populacija, urbanizacija i ekologija	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti i opisati pojam urbanoga društva • objasniti demografske promjene u suvremenim društvima • protumačiti pojam ekološke krize 	<ul style="list-style-type: none"> • tumačiti uzroke i posljedice urbanizacije • analizirati demografska kretanja u odnosu na razvoj društva • tumačiti razvoj svijesti o zaštiti okoliša

2.6. Religija i ideologija

POZNAVANJE TERMINOLOGIJE I SOCIOLOŠKIH TEORIJA	ANALIZA TEKSTA
Religija	
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti sociologijsko tumačenje religije • navesti osnovne značajke utjecaja religije u društvu • objasniti proces sekularizacije • opisati vrste religijskih zajednica • opisati i analizirati osnove Marxova, Durkheimova i Weberova shvaćanja religije 	<ul style="list-style-type: none"> • protumačiti odnos religije i društvenih promjena • navesti religijske zajednice u Hrvatskoj i objasniti njihov društveni položaj • opisati i usporediti procese sekularizacije u suvremenim društvima i u Hrvatskoj
Ideologija	
<ul style="list-style-type: none"> • opisati pojam i društvenu ulogu ideologija • navesti osnovne razlike u tumačenjima ideologija 	<ul style="list-style-type: none"> • analizirati ideologije u suvremenim društvima • usporediti različita tumačenja ideologija u suvremenim društvima

3. Struktura ispita

Ispit se sastoji od dviju ispitnih cjelina.

Prvom se cjelinom ispituje **poznavanje terminologije i socioloških teorija**. Struktura prve ispitne cjeline prema područjima ispitivanja prikazana je u tablici 1.

Tablica 1. Struktura prve ispitne cjeline prema područjima ispitivanja

PODRUČJE ISPITIVANJA	Broj zadataka	Broj bodova	% bodova
1. Sociologija kao znanstveni pogled na društvo	6	9	17
2. Kultura i društvo (uključujući kolektivno ponašanje)	8	15	28
3. Socijalizacija, socijalna interakcija, socijalna kontrola i devijantnost	3	7	13
4. Socijalna stratifikacija i pokretljivost (mobilnost), obitelj i obrazovanje	4	10	19
5. Političke i ekonomske institucije, populacija, urbanizacija i ekologija	6	8	14
6. Religija i ideologija	2	5	9
Ukupno	29	54	100

Prva ispitna cjelina sastavljena je od zadataka zatvorenoga tipa. Struktura prve ispitne cjeline prema vrstama zadataka prikazana je u tablici 2.

Tablica 2. Struktura prve ispitne cjeline prema vrstama zadataka

Zadaci višestrukoga izbora	Zadaci višestrukih kombinacija	Zadaci povezivanja i sređivanja
14	10	5

Druga ispitna cjelina sastavljena je od zadataka otvorenoga tipa vezanih uz tekst sociološke problematike. Udio područja ispitivanja u ovoj ispitnoj cjelini vezan je uz izbor teksta.

Drugom cjelinom provjerava se sposobnost **analize teksta**. Struktura druge ispitne cjeline prema vrstama zadataka prikazana je u tablici 3.

Tablica 3. Struktura druge ispitne cjeline prema vrstama zadataka

Zadaci dopunjavanja	Zadaci kratkih odgovora	Zadaci produženih odgovora	Ukupno
5	4	3	12

4. Tehnički opis ispita

4.1. Trajanje ispita

Ispit iz Sociologije je pisani i traje ukupno **90 minuta** bez prekida.

Vremeniak provedbe bit će objavljen u *Vodiču kroz državnu maturu* te na mrežnim stranicama Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. Izgled testa i način rješavanja

Pristupnici dobivaju omotnicu u kojoj su dvije ispitne knjižice, list za koncept i list za odgovore.

Od pristupnika se očekuje da pažljivo pročitaju upute koje će slijediti tijekom rješavanja testa.

Dodatno, uz svaku vrstu zadataka priložena je uputa za rješavanje. Čitanje ovih uputa je bitno jer je u njima naznačen i način zabilježavanja točnih odgovora.

Zadatke zatvorenoga tipa (višestrukoga izbora, višestrukih kombinacija te povezivanja i sređivanja) pristupnici rješavaju označivanjem slova točnoga/točnih odgovora među ponuđenima. Slova točnoga/točnih odgovora označuju se znakom X.

Ukoliko pristupnik označi više od traženoga broja odgovora za pojedini zadatak, taj će se zadatak bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

Zadatke otvorenoga tipa (dopunjavanja te kratkih i produženih odgovora) pristupnici rješavaju upisivanjem točnoga odgovora na predviđeno mjesto naznačeno u uputi za rješavanje.

Prilikom rješavanja zadataka produženih odgovora pristupnici mogu rabiti list za koncept, ali ne smiju zaboraviti prepisati svoje odgovore na predviđeno mjesto.

4.3. Pribor

Tijekom pisanja ispita iz Sociologije dopušteno je rabiti kemijsku olovku plave ili crne boje.

5. Opis bodovanja

Ukupan broj bodova je 72.

Opis bodovanja za svaku vrstu zadataka prikazan je u tablici 4.

Tablica 4. Opis bodovanja prema vrsti zadatka

Zadatak višestrukoga izbora	1 bod – točan odgovor 0 bodova – netočan odgovor ili izostanak odgovora
Zadatak višestrukih kombinacija	2 boda – svi točni odgovori 1 bod – jedan točan odgovor 0 bodova – svi netočni odgovori ili izostanak odgovora
Zadatak povezivanja i sređivanja	4 boda – svi točni odgovori 3 boda – tri točna odgovora 2 boda – dva točna odgovora 1 bod – jedan točan odgovor 0 bodova – svi netočni odgovori ili izostanak odgovora
Zadatak dopunjavanja	1 bod – točan odgovor 0 bodova – netočan odgovor ili izostanak odgovora
Zadatak kratkoga odgovora	1 bod – točan odgovor 0 bodova – netočan odgovor ili izostanak odgovora
Zadatak produženoga odgovora	3 boda Duljina odgovora nije presudna pri vrjednovanju. 3 boda – odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja, logično je strukturiran, sadržajan i usmjeren na pitanje 2 boda – pitanje je djelomično odgovoreno; primjerice, točno je imenovano ono što se traži u pitanju, prisutan je i opis kojemu nedostaju informacije ili su samo djelomično točne ili su samo djelomično usmjerene na pitanje 1 bod – točno je imenovano ono što se traži, ali nedostaje opis ili sadrži netočne informacije ili one nisu usmjerene na pitanje 0 bodova – nema odgovora ili odgovor ne zadovoljava niti jedan od prethodno navedenih kriterija

Najveći broj bodova koje pristupnici mogu ostvariti prema ispitnim cjelinama s obzirom na broj i vrstu zadataka u pojedinoj cjelini prikazan je u tablicama 5. i 6.

Tablica 5. Opis vrjednovanja prve ispitne cjeline prema vrstama zadataka

Zadaci višestrukoga izbora	Zadaci višestrukih kombinacija	Zadaci povezivanja i sređivanja	Ukupno
14	20	20	54

Tablica 6. Opis vrjednovanja druge ispitne cjeline prema vrstama zadataka

Zadaci dopunjavanja	Zadaci kratkih odgovora	Zadaci produženih odgovora	Ukupno
5	4	9	18

6. Primjeri zadataka s detaljnim pojašnjenjem

U ovome su poglavlju primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka ponuđen je opis te vrste zadatka, obrazovni ishod koji se tim konkretnim zadatkom ispituje, točan odgovor te način bodovanja.

6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora

Zadatak višestrukoga izbora sastoji se od **upute** (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu), **osnove** (u kojoj je postavljen zadatak) te **četiriju ponuđenih odgovora** od kojih je jedan točan.

U sljedećem zadatku između četiriju ponuđenih trebate odabrati jedan odgovor. Odgovor obilježite znakom X i obvezno ga prepisite na list za odgovore.

Prosudba tuđe kulture prema mjerilima vlastite naziva se:

- A. supkultura
- B. kontrakultura
- C. etnocentrizam
- D. kulturni relativizam

TOČAN ODGOVOR: C

OBRAZOVNI ISHOD: objasniti pojam kulture u cjelini i pojedine dimenzije kulture

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili ukoliko je označeno više odgovora

6.2. Primjer zadatka višestrukih kombinacija

Zadatak višestrukih kombinacija sastoji se od **upute** (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu), **osnove** (pitanja) te **pet ponuđenih odgovora** od kojih su dva točna.

U sljedećem zadatku između pet ponuđenih trebate odabrati dva odgovora. Odgovore obilježite znakom X i obvezno ih prepisite na list za odgovore.

Elementi društvene strukture su:

- A. društvene potrebe
- B. društvene uloge
- C. društvene organizacije

D. društveni ciljevi

E. društveni interesi

TOČNI ODGOVORI: B i C

OBRAZOVNI ISHOD: definirati društvenu strukturu

BODOVANJE:

2 boda – svi točni odgovori

1 bod – jedan točan odgovor

0 bodova – svi netočni odgovori ili ukoliko je označeno više od traženoga broja odgovora

6.3. Primjer zadatka povezivanja i sređivanja

Zadatak povezivanja i sređivanja sastoji se od **upute** (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu), **osnove** (pitanja), **četiriju čestica pitanja** te **šest čestica odgovora**.

U sljedećem zadatku svakomu pojmu označenomu brojem pridružite odgovarajući pojam označen slovom. Odgovore obilježite znakom X i obvezno ih prepisite na list za odgovore.

Osnivačima sociologije pridružite obilježja njihova učenja.

1. Spencer	A. historijski materijalizam
2. Marx	B. idealni tip
3. Weber	C. evolucija
4. Dürkheim	D. primarne grupe
	E. mehanička i organska solidarnost
	F. socijalna fizika

TOČNI ODGOVORI: 1. C, 2. A, 3. B, 4. E

OBRAZOVNI ISHOD: objasniti povijesni razvoj i ulogu osnivača sociologije

BODOVANJE:

4 boda – svi točni odgovori

3 boda – tri točna odgovora

2 boda – dva točna odgovora

1 bod – jedan točan odgovor

0 bodova – svi netočni odgovori ili ukoliko je označeno više odgovora za sve čestice pitanja

6.4. Primjer zadatka dopunjavanja

U zadatku dopunjavanja pristupnik treba dovršiti zadanu rečenicu upisivanjem pojma koji nedostaje na predviđeno mjesto. U pridruženoj uputi naznačen je način rješavanja zadatka.

U sljedećem zadatku dopunite rečenice upisivanjem pojmova koji nedostaju.

Odgovore upišite na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Sociolog koji je dao najveći doprinos izučavanju formalnih organizacija i birokracije zvao se _____.

TOČAN ODGOVOR: Max Weber

OBRAZOVNI ISHOD: primijeniti neku klasičnu ili suvremenu sociološku teoriju na aktualne društvene pojave

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili izostanak odgovora

6.5. Primjer zadatka kratkoga odgovora

Zadatak kratkoga odgovora sastoji se od **upute** (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu) i **osnove** (najčešće pitanja) u kojoj je zadano što pristupnik treba odgovoriti.

U sljedećem zadatku trebate odgovoriti kratkim odgovorom (od jedne do nekoliko riječi). Odgovore upišite na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici. Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Oba teksta² govore o organizacijama. U koju vrstu organizacija spada poduzeće, a u koju zatvor kao tipična totalna institucija?

TOČAN ODGOVOR: Poduzeće pripada utilitarističkim, a zatvor prinudnim organizacijama.

OBRAZOVNI ISHOD: objasniti ulogu društvenih institucija u suvremenim društvima i u hrvatskome društvu

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili izostanak odgovora

² Svi zadatci otvorenoga tipa vezani su uz početne tekstove. Zadatci priloženi u katalogu vezani su uz ove tekstove:
– William Ouchi: „Donošenje odluka u japanskim organizacijama“
– Erving Goffman: „O karakteristikama totalnih institucija“.
Odlomci tekstova bit će objavljeni u oglednome primjeru testa.

6.6. Primjer zadatka produženoga odgovora

Zadatak produženoga odgovora također se sastoji od **upute** (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu) i **osnove** (najčešće pitanja) u kojoj je zadano što pristupnik treba odgovoriti.

U sljedećem zadatku trebate odgovoriti u nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono bitno za zadatak.

Odgovore upišite na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Čija poduzeća daju prednost individualizmu, japanska ili američka? Zašto?

OBRAZOVNI ISHOD: usporediti načine odlučivanja u grupi i objasniti grupnu dinamiku

BODOVANJE: prema ljestvici za vrjednovanje od 0 do 3 boda³

³ Općenita ljestvica prikazana je u poglavlju *Opis bodovanja*. Za svaki se zadatak ljestvica razrađuje kako bi se ostvarila maksimalna objektivnost vrjednovanja. Model točnoga odgovora i razradba ljestvice bit će priloženi uz ogledni primjer testa.

7. Priprema za ispit

Literatura za pripremu ispita iz Sociologije su svi udžbenici propisani i odobreni od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa tijekom protekla četverogodišnjega razdoblja.

(Fanuko, N. (2004. i novija izd.). *Sociologija. Udžbenik za gimnazije. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb: Profil.)

Dodatno, pristupnici se mogu pripremati i prema sljedećoj literaturi:

– Giddens, A. (2007), *Sociologija*, Zagreb, Nakladni zavod Globus

– Abercrombie, N., Hill, S., Turner, B. (2008) *Rječnik sociologije*, Zagreb, Jesenski i Turk

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupnicima može služiti kao lista za provjeru usvojenoga znanja.

Dodatno, uspjeh na ispitu uvjetuje i dobra upoznatost s načinom ispitivanja.

Pristupnicima se stoga savjetuje:

- proučavanje opisa ispitnih cjelina te primjera zadataka
- rješavanje oglednoga primjera testa.

